

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΕΑΠΟΛΙΣ, ΠΑΦΟΣ, 9 ΜΑΪΟΥ 2014

**Ομιλία του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας
κ. Κώστα ΚΛΗΡΙΔΗ, με θέμα:
“Ο Θεσμός του Γενικού Εισαγγελέα στην Κύπρο:
Νομική θεώρηση και προσωπικές εμπειρίες”**

Θα αρχίσω την ομιλία μου με κάποια λόγια τα οποία είχε συγγράψει ο ευρυμαθέστατος πρώην Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας Κρίτων Τορναρίτης, τα οποία και προσφέρονται να χρησιμοποιηθούν ως εισαγωγή στο θέμα μας.

«Εν αντιθέσει προς τα εν Αγγλία και Αμερική ισχύοντα, το αξίωμα του Γενικού Εισαγγελέως εν Κύπρω, όπως και εις πλείστας χώρας εσχάτως κηρυχθείσας εις ανεξάρτητα κράτη – μέλη της Κοινοπολιτείας, δεν είναι πολιτικόν ούτε ούτος ακολουθεί τας τύχας της Κυβερνήσεως, αλλ' είναι μέλος της μονίμου νομικής υπηρεσίας της Δημοκρατίας. Παρ' όλον τούτου, όπως τονίζει ο κ. Αποστολίδης¹, δια την επιτυχίαν του έργου του Γενικού Εισαγγελέως εν Κύπρω «απαιτείται όχι μόνον νομική κατάρτισις αρίστη αλλά και πολιτικόν αισθητήριον άκρως ανεπτυγμένον.»

Ως προς τα επί μέρους καθήκοντα και τις εξουσίες που εναποτίθενται από το Σύνταγμα στους ώμους του Γενικού Εισαγγελέα και πάλιν ο Κρίτων Τορναρίτης τα συνόψισε στα ακόλουθα:

“ ... Ο Γενικός Εισαγγελεύς εν Κύπρω ασκεί πολυειδεούς φύσεως κρατικής λειτουργίας. Προϊσταται της νομικής υπηρεσίας της Δημοκρατίας, ήτις είναι ανεξάρτητος υπηρεσία μη υπαγομένη εις οιονδήποτε Υπουργείον και έχει το δικαίωμα ακροάσεως (right of audience) υπό παντός δικαστηρίου, προηγούμενος ιεραρχικώς οιονδήποτε ετέρου προσώπου εμφανιζομένου ενώπιον οιονδήποτε δικαστηρίου. Συμφώνως προς την πατροπαράδοτον παράδοσιν την ισχύουσαν εν Αγγλία, ο Γενικός Εισαγγελεύς είναι ο αρχηγός του δικηγορικού σώματος (head of the Bar) και προεδρεύει τόνον του Συμβουλίου του Παγκυπρίου Δικηγορικού Συλλόγου όσον και του Πειθαρχικού Συμβουλίου των Δικηγόρων. Προεδρεύει επίσης του Νομικού Συμβουλίου το οποίον κέκτηται εξουσίαν

¹ Παρατηρήσεις επί του Κυπριακού Συντάγματος (1961). Αθήνα.

δια θέματα αφορώντα εις την εισδοχήν και εγγραφήν των δικηγόρων και εις την πρό τούτων εξέτασιν αυτών ...»²

Άλλη δε, μείζονος σημασίας εξουσία, είναι η σχετιζόμενη με την άσκηση ή μη ποινικής δίωξης και η αναστολή οποιασδήποτε εκκρεμούσας ποινικής διαδικασίας κατά την απόλυτη κρίση του Γενικού Εισαγγελέα, χωρίς την υποχρέωση οποιασδήποτε αιτιολογίας και χωρίς τη δυνατότητα δικαστικού ελέγχου.

Προτού προχωρήσω στην λεπτομερέστερη εξέταση των εξουσιών και ιδιοτήτων του Γενικού Εισαγγελέα, χρήσιμο είναι όπως εκγκύψει κάποιος στα του διορισμού του. Πώς δηλαδή διορίζεται και υπό ποιους όρους υπηρετεί.

Σύμφωνα με το Άρθρο 112.1 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας ο Γενικός Εισαγγελέας και ο Βοηθός Γενικού Εισαγγελέως της Δημοκρατίας, διορίζονται από κοινού από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της Δημοκρατίας και θα πρέπει να έχουν τα προσόντα που είναι απαραίτητα για να διοριστεί κάποιος ως δικαστής του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Μετά την αδρανοποίηση προνοιών του Συντάγματος της Δημοκρατίας και την εφαρμογή του δικαίου της ανάγκης, που προέκυψε λόγω των διακοινοτικών διενέξεων και της αποχώρησης των τουρκοκυπρίων από τους κρατικούς θεσμούς, ο διορισμός του εκάστοτε Γενικού Εισαγγελέα, γίνεται από μόνο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Από τον θεσμό δηλαδή ο οποίος προϊστάται της εκτελεστικής εξουσίας. Το γεγονός τούτο, δημιουργεί σε κάποιους αμφισβήτηση, ως προς τα εχέγγυα της ανεξαρτησίας τα οποία έχει ο διοριζόμενος σε μια θέση όπου προϊστάται ανεξάρτητης υπηρεσίας, από τον ηγούμενο της μιας των εξουσιών, της εκτελεστικής εξουσίας. Η απάντηση βέβαια σ' αυτή την αμφισβήτηση δεν μπορεί παρά να είναι υποκειμενική, παραπέμπουσα στην ίδια την προσωπικότητα του Γενικού Εισαγγελέα η οποία θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από την αναγκαία ανεξαρτησία και αμεροληψία, μακριά από οποιοδήποτε τυχόν προσπάθειες παρέμβασης στο έργο του από οποιοδήποτε πρόσωπο ή φορέα εξουσίας. Αν χωρεί δε εδώ κάποιος παραλληλισμός, κάτι ανάλογο συμβαίνει και με τους διορισμούς των ανωτάτων δικαστικών στη Δημοκρατία, των δικαστών δηλαδή του Ανωτάτου Δικαστηρίου, οι οποίοι, αν και καθίστανται φορείς της κατ' εξοχήν ανεξάρτητης εξουσίας, της δικαστικής, και αυτοί διορίζονται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και δεν νομίζω να μπορεί κάποιος να ισχυριστεί ότι το γεγονός τούτο έχει ποτέ διαπιστωθεί να αφαιρεί από την αναγκαία

² Αναφορές του Κρ. Τορναρίτη στον πρόλογο του βιβλίου του Λ.Γ. Λουκαΐδη «Ο Θεσμός του Γενικού Εισαγγελέως εν Κύπρω». Λευκωσία, 1974.

ανεξαρτησία και αμεροληψία η οποία πρέπει πάντα να τους διακρίνει κατά την επιτέλεση των καθηκόντων τους και ιδιαίτερα εκεί όπου η ίδια η εκτελεστική εξουσία ή ακόμα και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μπορεί να εμπλέκονται ως διάδικοι.

Μια άλλη αμφισβήτηση, η οποία προβάλλεται ενίοτε από κάποιους, εκπηγάει από το γεγονός ότι ο εκάστοτε Γενικός Εισαγγελέας προΐσταται *ex officio* του δικηγορικού σώματος, στη Δημοκρατία. Αυτό το στοιχείο, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι ο Γενικός Εισαγγελέας είναι νομικός σύμβουλος του Προέδρου της Δημοκρατίας, των Υπουργών κλπ. με συνακόλουθη την υποχρέωση εκπροσώπησης τους ενώπιον του Δικαστηρίου σε χιλιάδες προσφυγές και αγωγές που καταχωρούνται εναντίον κρατικών και διοικητικών οργάνων από φυσικά ή νομικά πρόσωπα τα οποία και εκπροσωπούνται από ιδιώτες δικηγόρους, εγείρει σε κάποιους θέματα σύγκρουσης και ασυμβιβάστου προς το γεγονός ότι ο Γενικός Εισαγγελέας προΐσταται και των δικηγόρων οι οποίοι ασκούν το ελεύθερο επάγγελμα.

Κατά τη δική μου άποψη, αυτοί οι φόβοι οι οποίοι εκφράζονται κατά καιρούς, αν και θεωρητικά δεν μπορούν να απορριφθούν, εν τούτοις φαίνονται να παραμένουν στο πεδίο της θεωρίας, ενώ στην πράξη αποδεικνύονται να είναι αδικαιολόγητοι λόγω ακριβώς του ακριβοδίκαιου τρόπου με τον οποίο αναμένεται από τον Γενικό Εισαγγελέα να επιτελεί τα καθήκοντα του. Εξ' άλλου, στα πιο πάνω επιχειρήματα θα μπορούσε να προταχθεί και ένα αντίστροφο, βασιζόμενο στην ίδια βάση. Με δεδομένο δηλαδή το ότι ο Γενικός Εισαγγελέας προΐσταται του δικηγορικού σώματος, αυτό μήπως δημιουργεί εύλογους φόβους ότι θα ικανοποιούσε αιτήματα που υποβάλλονται καθημερινά από ιδιώτες δικηγόρους εκ μέρους πελατών τους ασκώντας υπέρ τους τη διακριτική και ανέλεγκτη εξουσία του όπως διατάσσει π.χ την αναστολή της ποινικής δίωξης κατηγορουμένων;

Η απάντηση σε όλα τα ανωτέρω, έγκειται ακριβώς στην προσωπικότητα του ίδιου του Γενικού Εισαγγελέα. Αν είναι επιρρεπής σε παρεμβάσεις, αν προβαίνει σε εκδουλεύσεις, αν δεν είναι ακριβοδίκαιος, δεν θα έπρεπε εξ ορισμού να κατέχει μια τέτοια θέση εξουσίας και αργά ή γρήγορα, θα κριθεί και θα λογοδοτήσει προς τον ίδιο τον πολίτη, προς τον λαό που τάχθηκε να υπηρετεί χωρίς διακρίσεις, χωρίς φόβο ή πάθος.

Προκύπτει επομένως, στη βάση των ρυθμίσεων που έγιναν με το Σύνταγμα του 1960, ότι οι κύριες εξουσίες και τα κύρια καθήκοντα του Γενικού Εισαγγελέα είναι ουσιαστικά δύο:

α. Οι ποινικές διώξεις και,

β. Η παροχή νομικών συμβουλών και νομικής εκπροσώπησης προς τα καθοριζόμενα όργανα του Κράτους.

Εξουσίες ως προς ποινικές διώξεις

Όπως προνοείται στο Άρθρο 113.2 του Συντάγματος ο Γενικός Εισαγγελέας έχει εξουσία κατά την κρίση του, προς το δημόσιο συμφέρον, να κινεί, διεξάγει, επιλαμβάνεται και συνεχίζει ή διακόπτει οποιαδήποτε διαδικασία ή διατάσσει δίωξη εναντίον οποιουδήποτε προσώπου στη Δημοκρατία για οποιοδήποτε αδίκημα.

Με την ευρύτητα η οποία διακρίνει την πιο πάνω συνταγματική διάταξη, δικαιολογημένα φαίνεται να χαρακτηρίζεται ο Γενικός Εισαγγελέας ως ο «απόλυτος άρχων» ως προς τις ποινικές διώξεις και τις εν γένει ποινικές διαδικασίες, αφού ο μόνος τιθέμενος περιορισμός και γνώμονας του τρόπου άσκησης των εξουσιών του είναι το δημόσιο συμφέρον, όρος ευρύς, ελαστικός και πολυσυζητημένος.

Η επιλογή όμως του φορέα στον οποίο ο συνταγματικός νομοθέτης έχει εναποθέσει τις ευρείες και ανέλεγκτες αυτές εξουσίες, δεν είναι τυχαία. Τόσο οι διαδικασίες και οι μηχανισμοί της ποινικής δικαιοσύνης, όσο και η αναγκαιότητα και η ευθύνη για τη διακρίβωση της ύπαρξης του δημόσιου συμφέροντος, δεν μπορούσαν παρά να εναποτεθούν σε κάποιο θεσμό ο οποίος εξ ορισμού να είναι μακράν από τις τρεις άλλες εξουσίες και να μπορεί να ενεργεί ανά πάσα στιγμή με τον πλέον ανεξάρτητο, αμερόληπτο και ακριβοδίκαιο τρόπο, ανάλογα με τα περιστατικά κάθε περίπτωσης.

Παράλληλα βέβαια προς τις εξουσίες του Γενικού Εισαγγελέα για έναρξη και προώθηση ποινικών διώξεων, έχει επιβιώσει και συνεχίζει να υφίσταται, το δικαίωμα κάθε πολίτη για καταχώρηση ποινικής δίωξης, της λεγόμενης «ιδιωτικής» ποινικής δίωξης. Αυτό όμως το δικαίωμα δεν μπορεί παρά να είναι συμπληρωματικό και όχι υποκατάστατο των εξουσιών του Γενικού Εισαγγελέα και πρέπει να ασκείται μόνο εκεί όπου παρατηρείται αδικαιολόγητη άρνηση ή ολιγωρία των διωκτικών αρχών να δράσουν. Το δικαίωμα δε του ιδιώτη σε ποινική δίωξη, πέραν του ότι σε μερικές περιπτώσεις για να μπορεί να ασκηθεί απαιτείται εκ των προτέρων άδεια του Γενικού Εισαγγελέα, και μετά την καταχώρηση τέτοιας υπόθεσης στο Δικαστήριο, αυτή μπορεί ανά πάσα στιγμή και σε οποιοδήποτε στάδιο, να ανασταλεί, κατά την κρίση του Γενικού Εισαγγελέα, όπως ακριβώς οποιαδήποτε άλλη ποινική υπόθεση.

Καλοί λόγοι για τους οποίους μια ιδιωτική ποινική δίωξη θα μπορούσε να ανασταλεί, είναι το γεγονός ότι η αστυνομία έχει ήδη αρχίσει την ποινική διερεύνηση της ίδιας υπόθεσης, ή προτίθεται άμεσα να αρχίσει, το γεγονός ότι στη συγκεκριμένη ποινική δίωξη εμπλέκονται γενικότερα θέματα δημόσιου ενδιαφέροντος που επηρεάζουν ευρύτερα κοινωνικά σύνολα με αποτέλεσμα η τυχόν ελλιπής διερεύνηση και/ή προσκόμιση μαρτυρίας στο Δικαστήριο ενδεχόμενα να δημιουργήσει ένα ανεπιθύμητο

δικαστικό δεδικασμένο, ή ακόμα το εάν η ποινική δίωξη παρουσιάζεται να είναι εντελώς αβάσιμη και κατά κατάχρηση της δικαστικής διαδικασίας .

Παρόλον όμως ότι, όπως έχει ήδη αναφερθεί, η απόφαση του Γενικού Εισαγγελέα να αναστείλει την ποινική δίωξη δεν υπόκειται σε θεσμοθετημένες προϋποθέσεις ή περιορισμούς ούτε και υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο, πιστεύω ακράδαντα ότι αυτή, λόγω της δραστηκότητας της ως παρέμβασης σε δικαιώματα άλλων και μέσα στο πλαίσιο της γενικής διαφάνειας, θα πρέπει να αιτιολογείται λεπτομερώς και η αιτιολογία γι' αυτήν να κοινοποιείται ενώπιον Δικαστηρίου και προς πάντα εμπλεκόμενο ή ενδιαφερόμενο. Βρισκόμενος σ' αυτό το σημείο, θα ήθελα να προβάλω με ιδιαίτερη έμφαση, τη γενικότερη θέση μου, σύμφωνα με την οποία, όσο πιο δραστηκή και πέραν οποιουδήποτε ελέγχου τυγχάνει η άσκηση κρίσης και εξουσίας, τόσο πολλαπλάσια ισχυρότερη προβάλλει η ανάγκη για λεπτομερέστερη και πιο ικανοποιητική αιτιολογία και δικαιολογία από τον φορέα άσκησης της. Τούτο ισχύει με επίταση εκεί όπου γίνεται επίκληση του δημόσιου συμφέροντος, ως αιτιολογίας. Το ότι η απόφαση λαμβάνεται προς το δημόσιο συμφέρον, αυτό είναι στοιχείο εξ ορισμού απαραίτητο. Το πώς όμως εξυπηρετείται αυτό το συμφέρον με τη λήψη της συγκεκριμένης απόφασης, είναι κάτι που θα πρέπει απαραίτητα να εξηγείται και να εξηγείται πειστικά.

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο άσκησης εξουσίας το οποίο επίσης σχετίζεται με την ποινική διαδικασία, είναι το αναφερόμενο στην μείωση ή εξάλειψη ποινών που έχουν επιβληθεί σε καταδικασθέντες από τα ποινικά δικαστήρια. Σύμφωνα με το Άρθρο 53.4 του Συντάγματος, παρά την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας και το απόλυτο δικαίωμα της να αποφασίζει το είδος και το ύψος κάθε ποινής που επιβάλλει σε καταδικασθέντα για ποινικό αδίκημα, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας διατηρεί το προνόμιο να μειώνει, αναστέλλει ή μετατρέπει οποιαδήποτε επιβληθείσα ποινή.

Και σ' αυτό όμως το σημείο παρουσιάζεται το Σύνταγμα να αξιοποιεί το ρόλο του Γενικού Εισαγγελέα ως ανεξάρτητου και αμερόληπτου θεματοφύλακα του δικαίου. Επιβάλλει προς τούτο, τον όρο ότι το προαναφερθέν προνόμιο του Προέδρου της Δημοκρατίας μπορεί να ασκηθεί μόνο κατόπιν της σύμφωνης γνώμης του Γενικού Εισαγγελέα και του Βοηθού Γενικού Εισαγγελέως.

Παροχή νομικών συμβουλών και νομικής εκπροσώπησης προς όργανα του Κράτους

Η ιδιότητα του Γενικού Εισαγγελέα ως νομικού συμβούλου του κράτους, ενέχει στην πράξη τρεις ειδικότερες υποχρεώσεις:

α. Υποχρέωση παροχής συμβουλών και γνωμοδοτήσεων προς όλα τα όργανα του κράτους και της διοίκησης, ήτοι τον Προέδρο της Δημοκρατίας, τους Υπουργούς, το Υπουργικό Συμβούλιο, τους Γενικούς Διευθυντές Υπουργείων, Ε.Δ.Υ. κλπ.

β. Υποχρέωση για την νομοτεχνική επεξεργασία πρωτογενούς και δευτερογενούς νομοθεσίας (ήτοι νομοσχεδίων και κανονισμών) και ετοιμασία της αιτιολογικής έκθεσης η οποία θα συνοδεύει την προτεινόμενη νομοθεσία προς την Βουλή των Αντιπροσώπων.

γ. Η έναρξη και η υπεράσπιση ενώπιον όλων των Δικαστηρίων, δικαστικών διαδικασιών που καταχωρούνται από ή εναντίον οργάνων του κράτους.

Όπως είναι εύκολα αντιληπτό, ο τομέας αυτός καθηκόντων και υποχρεώσεων του Γενικού Εισαγγελέα που απορρέουν από την ιδιότητα του ως νομικού συμβούλου του Κράτους, είναι ιδιαίτερα ευρύς και για να μπορεί να αντεπεξέλθει με τις τόσες καθημερινές απαιτήσεις, πλείστες από τις οποίες είναι από επείγουσας έως κατεπείγουσας φύσεως, απαιτείται η ύπαρξη μιας καλά στελεχωμένης Νομικής Υπηρεσίας. Με δεδομένο βέβαια ότι ο ίδιος ο Γενικός Εισαγγελέας και ο Βοηθός Γενικού Εισαγγελέα είναι αδύνατο να επιλαμβάνονται προσωπικά όλων των αιτημάτων για παροχή συμβουλών και γνωματεύσεων, ένα μεγάλο μέρος αυτής της εργασίας ανατίθεται σε λειτουργούς της Νομικής Υπηρεσίας ήτοι σε Εισαγγελείς, σε Ανώτερους Δικηγόρους της Δημοκρατίας, σε Δικηγόρους της Δημοκρατίας Α', και σε Δικηγόρους της Δημοκρατίας. Στο σημείο τούτο προβαίνω στη διαπίστωση, ότι σε σύγκριση με την κατάσταση που επικρατούσε στο πρόσφατο παρελθόν, τα καθημερινά αιτήματα για παροχή συμβουλών και γνωματεύσεων παρουσιάζονται να έχουν αυξηθεί ουσιαστικά. Τούτο οφείλεται, κατά την άποψη μου, σε δύο λόγους: Πρώτο, στο ότι στα θέματα τα οποία συνήθως απασχολούσαν ένα κρατικό όργανο, έχουν τελευταία προστεθεί νέα, σοβαρώτατα και πρωτόγνωρα θέματα που έχουν σχέση με την οικονομία, τον τραπεζικό τομέα, τις περικοπές μισθών, παγοποιήσεις διορισμών και προαγωγών κλπ. Δεύτερο, στο ότι η αύξηση του αριθμού των υποβαλλομένων αιτημάτων για παροχή συμβουλών εκπηγάει από ένα αίσθημα ανασφάλειας και ευθυνοφοβίας το οποίο έχει πρόσφατα αναπτυχθεί, λόγω και της παλλαϊκής απαίτησης για διακρίβωση ευθυνών εναντίον σχεδόν των πάντων στην Κύπρο για πράξεις ή παραλείψεις τους ενώ υπηρετούσαν σε δημόσια αξιώματα ή κρατικές υπηρεσίες.

Αυτή η σημαντική αύξηση του κύκλου και όγκου εργασιών της Νομικής Υπηρεσίας όμως, όχι μόνο δεν συνοδεύτηκε από ανάλογη ή έστω κάποια αύξηση του αριθμού των στελεχών της, αλλ' αντίθετα την βρήκε σημαντικά υποστελεχωμένη σε όλες τις βαθμίδες, λόγω της πρόσφατης

αποχώρησης από τις τάξεις της πολλών, υψηλόβαθμων κυρίως λειτουργών της οι οποίοι αφυπηρέτησαν πρόωρα ή και κανονικά, χωρίς να μπορούν να αντικατασταθούν, λόγω της συνεχιζόμενης απαγόρευσης στην πρόσληψη νέων υπαλλήλων.

Σημαντική αύξηση επίσης παρατηρείται πρόσφατα, η οποία σε κάποιες περιπτώσεις χαρακτηρίζεται ως δραματική, στους αριθμούς καταχωρήσεων δικαστικών υποθέσεων εναντίον της Δημοκρατίας ή οργάνων της τόσο σε προσφυγές στο Ανώτατο Δικαστήριο όσο και σε αγωγές στα Επαρχιακά Δικαστήρια. Πρόκειται για διαδικασίες δύσκολες, στις οποίες τη Δημοκρατία εκπροσωπεί η Νομική Υπηρεσία και σ' αυτές εμπλέκονται καινοφανή και δύσκολα νομικά θέματα που έχουν σχέση με πρόσφατα ληφθέντα μέτρα εξυγίανσης τραπεζικών ιδρυμάτων, απομείωσης καταθέσεων κλπ.

Η ίδια ασφαλώς συμφόρηση και συσσώρευση όγκου εργασίας παρατηρείται και στην νομοτεχνική εργασία, την οποία καθηκόντως έχει να διεκπεραιώσει η Νομική Υπηρεσία. Πρόκειται για συνήθως επείγοντα και από τη φύση τους νέα νομοθετήματα που σχετίζονται κατά κύριο λόγο με την επελθούσα οικονομική κρίση αλλά και με νέα νομοθετικά μέτρα τα οποία κανείς δεν άγγιζε στο παρελθόν και τα οποία τώρα προτείνεται όπως ληφθούν, σε μια προσπάθεια πλήρωσης κενών που παρατηρήθηκαν και συνέτειναν στη δημιουργία της κρίσης.

Είναι επομένως φανερό από όλα τα πιο πάνω, ότι η Νομική Υπηρεσία περνά μια από τις κρισιμότερες περιόδους στην ιστορία της και οι προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει είναι τεράστιες και ποικιλόμορφες.

Όμως, η μεγαλύτερη πρόκληση την οποία έχει να αντιμετωπίσει η Νομική Υπηρεσία και ο Γενικός Εισαγγελέας προσωπικά, είναι οι διεξαγόμενες ανακρίσεις προς το σκοπό της διακρίβωσης του ενδεχομένου διάπραξης ποινικών αδικημάτων από οποιαδήποτε φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή οργανισμούς σε σχέση με την κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει η οικονομία της χώρας μας, και ιδιαίτερα το χρηματοπιστωτικό μας σύστημα.

Οι ποινικές ανακρίσεις άρχισαν κατά τα τέλη Ιουλίου του 2013 από 15μελή ομάδα ανακριτών στην οποία δόθηκαν όροι εντολής και θεματικές ενότητες προς διερεύνηση. Διερευνάται ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, πράξεων ή παραλείψεων που αρχίζει από το 2006 και συμπληρώνεται τον Μάρτιο του 2013. Πράξεις και παραλείψεις τραπεζών και τραπεζιτών, ενέργειες ή παραλείψεις εποπτικών αρχών, αγορές ομολόγων, επεκτάσεις τραπεζικών εργασιών στο εξωτερικό, εκδόσεις αξιογράφων, παροχή ευνοϊκών δανείων, ύποπτες χρηματοδοτήσεις και ενδεχόμενη διαφθορά, είναι κάποια μόνο από τα θέματα που τυγχάνουν διερεύνησης από τις ανακριτικές αρχές. Τονίζω δε το γεγονός ότι οι έρευνες διεξάγονται από την

αρμόδια αστυνομική ομάδα και όχι από την Νομική Υπηρεσία. Η Νομική Υπηρεσία θα κληθεί να ενεργήσει όταν συμπληρωθεί το ανακριτικό έργο ή κάποιο συγκεκριμένο μέρος του ή ακόμα κάποιες αυτοτελείς περιπτώσεις που δεν χρήζουν άλλης διερεύνησης και δεν συνδέονται άρρηκτα με άλλες, οπότε και θα προβεί στην αξιολόγηση του συλλεγέντος μαρτυρικού υλικού, καταθέσεων, τεκμηρίων κλπ. για να διακριβώσει κατά πόσο στοιχειοθετείται σε ικανοποιητικό βαθμό ποινική υπόθεση που μπορεί να αποδειχθεί ενώπιον Δικαστηρίου. Στο μεταξύ ασφαλώς, η Νομική Υπηρεσία παρέχει την καθοδήγηση της προς την ανακριτική ομάδα, εκεί όπου αυτό ζητείται ή απαιτείται, προς το σκοπό της διευκόλυνσης του ανακριτικού έργου και της αποφυγής διάπραξης λαθών ή παραλείψεων που θα δημιουργήσουν μελλοντικά προβλήματα.

Το όλο έργο είναι τιτάνιο και οι μεγάλες προσδοκίες του κόσμου στον μόνο θεσμό στον οποίο εναποθέτει τις ελπίδες του, αυτό της απονομής της δικαιοσύνης, είναι πλήρως δικαιολογημένες. Απαιτείται όμως, μεθοδικότητα, σοβαρότητα, καλή μελέτη και προετοιμασία, έτσι ώστε να αποφευχθεί η διάπραξη λαθών, κενών και παραλείψεων που αναπόφευκτα θα έχουν αποτελέσματα αντίθετα από τα αναμενόμενα.

Γενικές παρατηρήσεις – προσωπικές εμπειρίες

Άφησα τελευταία κάποια θέματα, διαπιστώσεις και προσωπικές εμπειρίες που πηγάζουν από τη σύντομη περίοδο που έχει διαρρεύσει από την ανάληψη των καθηκόντων μου ως Γενικού Εισαγγελέα πριν από οκτώ μήνες.

Κατ' αρχάς, θα πρέπει να παρατηρήσω ότι, οι εξουσίες και τα καθήκοντα τα οποία εναποτίθενται στους ώμους του Γενικού Εισαγγελέα και της Νομικής Υπηρεσίας είναι πράγματι διευρυμένα σε μεγάλο βαθμό. Παρατηρούμε ότι εξουσίες και καθήκοντα που από μόνα τους θα ήσαν ικανά να απασχολήσουν ξεχωριστές υπηρεσίες και πράγματι σε άλλες χώρες όπως είναι η Αγγλία αλλά και η Ελλάδα ασκούνται από ξεχωριστούς φορείς, εδώ συγκεντρώνονται είτε ατομικά σε ένα αξιωματούχο, είτε έστω συλλογικά σε μια και μόνο ανεξάρτητη υπηρεσία. Το αποτέλεσμα αυτής της συγχώνευσης, είναι ένας μεγάλος συγκεντρωτισμός, ο οποίος σε περιόδους κρίσεων δημιουργεί τεράστιες και πιεστικές ανάγκες.

Από την άποψη της αναμενόμενης από τον θεσμό ανεξαρτησίας και αμεροληψίας, αυτό είναι κάτι το οποίο πραγματικά εξαρτάται από τον ίδιο τον φορέα του θεσμού. Αφ' ης στιγμής καταστεί και εξ' αρχής γνωστό τοις πάσι αλλά και στην πορεία, ότι δεν πρόκειται να γίνονται ανεκτές οποιεσδήποτε παρεμβάσεις στο έργο του και ότι ούτε χάρες, ούτε εκπτώσεις μπορούν να γίνουν, αυτό γίνεται σεβαστό.

Εκεί όπου δημιουργείται ουσιαστικό πρόβλημα, είναι ότι σε πολλές περιπτώσεις υπάρχει μια παρεξηγημένη πεποίθηση ως προς τις πραγματικές εξουσίες και αρμοδιότητες του Γενικού Εισαγγελέα. Όπως έχω ήδη αναφέρει, αυτές είναι ήδη συγκεντρωτικές και ιδιαζόντως διερυμμένες. Πρόσθετα όμως προς αυτό το γεγονός, δημιουργείται η λανθασμένη εικόνα ότι σχεδόν τα πάντα, ή έστω τουλάχιστον εκείνα τα θέματα που δημιουργούν κάποιες υποψίες ή αμφιβολία, θα πρέπει απαραίτητα να παραπεμφθούν και να εξετασθούν από τον Γενικό Εισαγγελέα. Καθημερινές δε είναι οι επικοινωνίες και τα μηνύματα από τον απλό κόσμο αλλά και από δημόσια πρόσωπα και οργανισμούς, οι οποίοι καταγγέλλουν θέματα τελείως άσχετα προς τις αρμοδιότητες του Γενικού Εισαγγελέα και ζητούν από αυτόν την διερεύνηση τους.

Ένα άλλο φαινόμενο το οποίο παρουσιάζεται είναι αυτό της έμμεσης παρέμβασης, ή προσπάθειας παρέμβασης σε θέματα τα οποία εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Γενικού Εισαγγελέα και τυγχάνουν χειρισμού από τον ίδιο ή από το γραφείο του.

Αυτού του είδους οι παρεμβάσεις δεν είναι τέτοιες έτσι ώστε να αποκρούονται με μια απλή άρνηση, καθ' ότι δεν απευθύνονται άμεσα στον αποδέκτη τους. Στον τομέα τούτο διαδραματίζουν κύριο λόγο τα Μ.Μ.Ε. και δημόσια πρόσωπα. Αναφέρομαι σχετικά σε δηλώσεις οι οποίες γίνονται δημόσια και αναμεταδίδονται από τα Μ.Μ.Ε., ή σε άρθρα, ειδήσεις και πληροφορίες που αναγράφονται στην έντυπη δημοσιογραφία, σε μια εμφανή προσπάθεια χειραγώγησης ή επηρεασμού της κρίσης και της διεργασίας λήψης μιας απόφασης από τον Γενικό Εισαγγελέα. Βασικό όπλο σ' αυτή την προσπάθεια, είναι δυστυχώς η μέθοδος της επιλεκτικής και ενίοτε διαστρεβλωτικής διαρροής κάποιων πληροφοριών ως προς τον αναμενόμενο χειρισμό υποθέσεων με εμφανή την πρόθεση να ασκηθεί πίεση προς την μια ή την άλλη κατεύθυνση ως προς τον τρόπο λήψης της απόφασης ή τον περαιτέρω χειρισμό εκκρεμούντος θέματος.

Παρατηρείται επίσης το φαινόμενο σε θέματα δημόσιου ενδιαφέροντος να επιχειρείται η διαμόρφωση κοινής γνώμης υπέρ της μίας ή της άλλης άποψης και πάλι προς τον σκοπό άσκησης πίεσης προς την Νομική Υπηρεσία.

Αν μπορώ να αναφερθώ για λίγο και πάλι στο υπο διερεύνηση ενδεχόμενο διάπραξης ποινικών αδικημάτων που σχετίζονται με την κατάσταση της οικονομίας μας, θα πρέπει να παρατηρήσω μετά λύπης μου, ότι η δημιουργούμενη κατάσταση άσκησης πίεσης επί της Νομικής Υπηρεσίας, του Γενικού Εισαγγελέα και των ανακριτικών αρχών, έχει καταστεί σχεδόν αφόρητη. Η ανυπομονησία του κόσμου αφενός λόγω της δεινής κατάστασης στην οποία έχει οδηγηθεί και η δυσπιστία και καχυποψία του προς όλους τους θεσμούς του κράτους, είναι κατανοητή. Και δεν

αναμένεται υπό τέτοιες συνθήκες από τον απλό πολίτη να γνωρίζει ή να κατανοεί το ότι η εξιχνίαση αυτού του είδους των πολύπλοκων και πολυάριθμων υπό διερεύνηση αδικημάτων χρηματοοικονομικής φύσεως είναι χρονοβόρα και η στοιχειοθέτηση κατηγοριών δύσκολη. Είναι όμως ακριβώς σε τέτοια θέματα που το κοινό χρειάζεται καθοδήγηση από τους ηγέτες και τους εκλεγμένους αντιπροσώπους του, οι οποίοι είναι καλοί γνώστες των δυσκολιών, των διαδικασιών και του χρόνου που απαιτείται για τη διεκπεραίωση τους. Παρά ταύτα όμως, παρατηρείται δυστυχώς το φαινόμενο, αντί η Νομική Υπηρεσία και ο Γενικός Εισαγγελέας να τυγχάνουν της στήριξης και κατανόησης από το σύνολο των πολιτικών και των δημοσίων προσώπων στο τιτάνιο έργο που έχουν αναλάβει, να επιχειρείται συχνά η αποκόμιση οφέλους αξιοποιώντας και υποδαυλίζοντας τα αισθήματα του κοινού περί κωλυσιεργίας, ατιμωρησίας κλπ., προς κομματικό ή προσωπικό κέρδος.

Αυτή, η περαιτέρω άσκηση πίεσης είναι άκρως απογοητευτική και όχι μόνο δεν συμβάλλει στην προάσπιση ενός πραγματικά ανεξάρτητου θεσμού, αλλ' αντίθετα υποσκάπτει, χωρίς αποχρώντα λόγο, την αξιοπιστία και ανεξαρτησία του.

Σαν κατακλείδα, πιστεύω ότι είναι καθήκον όλων μας, και κατά πρώτον του ίδιου του φορέα του αξιώματος του Γενικού Εισαγγελέα και των μελών της Νομικής Υπηρεσίας, αλλά και του καθενός μας ξεχωριστά, να προασπίσουμε την ανεξαρτησία, την αμεροληψία και εμπιστοσύνη προς τους θεσμούς της απονομής της δικαιοσύνης, που είναι οι μόνοι που παρουσιάζονται να έχουν διατηρήσει μια αξιοπιστία στη λαβωμένη χώρα μας, για να μπορέσουμε όρθιοι να τραβήξουμε και πάλι προς τα μπροστά.